

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
INVESTICIJŲ ĮSTATYMO NR. VIII-1312 15⁵ STRAIPSNIO PAKEITIMO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS TERITORIJŲ PLANAVIMO ĮSTATYMO NR. I-1120 1, 2 IR
4 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ĮSTATYMO NR. I-446 2, 23, 32, 37, 41
IR 42 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS STATYBOS ĮSTATYMO
NR. I-1240 27 STRAIPSNIO PAKEITIMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS STATYBOS
ĮSTATYMO NR. I-1240 1, 2, 3, 4, 5, 6, 11¹, 12, 14, 15, 17, 18, 22, 24, 26, 27, 27¹, 28, 34, 37, 39,
47, 49, 51, 52¹, 53, 55, 56, 57, 59 STRAIPSNIŲ, ŠEŠTOJO SKIRSNIO PAVADINIMO, 1
PRIEDO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 11², 27², 68 STRAIPSNIAIS
ĮSTATYMO NR. XIV-2413 18 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos investicijų įstatymo Nr. VIII-1312 15⁵ straipsnio pakeitimo įstatymo projekto, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo Nr. I-1120 1, 2 ir 4 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto, Lietuvos Respublikos žemės įstatymo Nr. I-446 2, 23, 32, 37, 41 ir 42 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto ir Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 27 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto, Statybos įstatymo Nr. I-1240 1, 2, 3, 4, 5, 6, 11¹, 12, 14, 15, 17, 18, 22, 24, 26, 27, 27¹, 28, 34, 37, 39, 47, 49, 51, 52¹, 53, 55, 56, 57, 59 straipsnių, šeštojo skirsnio pavadinimo, 1 priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 11², 27², 68 straipsniais įstatymo Nr. XIV-2413 18 straipsnio pakeitimo (toliau kartu – Įstatymų projektai) rengimą paskatino teisinio reguliavimo, kuriuo stambiems projektams, skirtiems užtikrinti neatidėliotinus valstybės saugumo ir gynybos poreikius, būtų supaprastinamos su teritorijų planavimu, žemės sklypų formavimu ir statyba susijusios procedūros, poreikis, siekiant sudaryti sąlygas tokios gynybos pramonės veiklą Lietuvoje pradėti per kuo trumpesnę terminą.

Pasikeitus valstybės ir pasaulio geopolitinei padėčiai, išaugo poreikis valstybėje skubiai vystyti gynybos poreikius užtikrinančią pramonę. Ginkluoto konflikto metu apsirūpinimas ginklais ir šaudmenimis tampa esminiu valstybės gynybiniu prioritetu. Didžiąją dalį ginklų ir šaudmenų įsigyjant tarptautinėse rinkose, Lietuvos valstybės saugumas tampa priklausomas nuo užsienio valstybėse esančių tiekėjų. Siekiant, kad Lietuvos kariuomenė turėtų nenutrūkstamą valstybės poreikius tenkinančią prieigą prie reikiamų ginklų ir šaudmenų, būtina užtikrinti, kad esminiai valstybės poreikiai būtų tenkinami ūkio subjektų, veikiančių Lietuvos teritorijoje.

Poreikis ne tik didinti gynybos produktų gamybos apimtį, tačiau ir skubiai vystyti naujas gamyklas, pramonines bazines, taip užtikrinant valstybių narių gynybos atsargas ir nepertraukiamą paramos teikimą Ukrainai, tampa visos Europos prioritetu. 2023 m. liepos 20 d. Europos Parlamentas ir Taryba priėmė reglamentą (ES) 2023/1525 dėl paramos šaudmenų gamybai (ASAP) (toliau – Reglamentas), kuria akcentavo, kad bendros pastangos sudaryti sąlygas valstybėms narėms papildyti savo išeikvotas gynybos atsargas ir remti Ukrainą gali būti veiksmingos tik tuo atveju, jei Sąjungos tiekėjai galės laiku pristatyti reikiamus gynybos produktus. Reglamento preambulėje yra pažymima, kad Europos Parlamentui ir Tarybai atrodo tikslinga padėti Sąjungos pramonei didinti gamybos apimtį, sutrumpinti užsakymo įvykdymo laiką ir šalinti galimus trukdžius arba veiksnius, dėl kurių gali būti vėluojama arba trukdoma laiku tiekti ir gaminti tam tikrus gynybos produktus. Priemonėmis, kurių imamasi Sąjungos lygmeniu, turėtų būti siekiama stiprinti Europos gynybos technologinės ir pramoninės bazės (EGTPB) konkurencingumą ir atsparumą šaudmenų bei raketų srityje, kad ji galėtų būti skubiai pritaikyta prie struktūrinių pokyčių. Siekiant užtikrinti vidaus rinkos veikimą, būtina koordinuotu būdu nustatyti suderintas taisykles, kurios padėtų padidinti atitinkamų gynybos produktų tiekimo saugumą. Tos priemonės turėtų apimti leidimų išdavimo proceso paspartinimą ir viešųjų pirkimų procedūrų supaprastinimą. Reglamento 13 straipsnyje taip pat yra nurodoma, kad valstybės narės turi užtikrinti, kad administracinės paraiškos, susijusios su gamybos įrenginių planavimu,

statyba ir eksploatavimu, išteklių perdavimu Sąjungos viduje, taip pat su galutinių produktų kvalifikavimu ir sertifikavimu, būtų tvarkomos veiksmingai ir laiku. Tuo tikslu visos atitinkamos nacionalinės institucijos užtikrina, kad tokios paraiškos būtų tvarkomos kuo greičiau, kiek tai teisiškai įmanoma. Valstybės narės užtikrina, kad planavimo ir leidimų išdavimo procesų pirmenybė, derinant teisinius interesus atitinkamu konkrečiu atveju, būtų teikiama gamyklų ir įrenginių, skirtų tam tikrų gynybos produktų gamybai, statybai ir eksploatavimui.

Labai panašūs tikslai yra keliama ir Lietuvos Respublikos gynybos ir saugumo pramonės plėtros 2023-2027 metais gairėse, 2023 m. gegužės 31 d. patvirtintose Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro įsakymu Nr. 4-299/v-447/v-171/1v-331 (toliau – Gairės). Gairėse pabrėžiama, kad būtina peržiūrėti teisinį reguliavimą ir prireikus atsisakyti perteklinių reikalavimų, taip sukuriant gynybos ir saugumo pramonės plėtrai ir naujiems produktams kurti palankią teisinę aplinką. Gairėse taip pat nurodoma, kad plėtojant gynybos ir saugumo pramonę, siekiama sudaryti palankias sąlygas valstybės ginkluotųjų pajėgų ir viešojo saugumo institucijų aprūpinimui, jų plėtrai ir nepriklausomumui nuo išorinių veiksnių, siekiant gynybos ir saugumo pramonės augimo, svarbu atsižvelgti į Lietuvos gynybos ir saugumo pajėgų poreikius ir šalies saugumo aplinką.

Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, ir Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“ taip pat iškeltos šios misijos – aukštos pridėtinės vertės ekonomika ir stipri ir saugi Lietuva. Taip pat nurodomi tikslai – glaudžiai bendradarbiauti su vietos savivalda ir atliekant reikiamus teisinio reguliavimo pakeitimus, pritraukti papildomų investicijų į regionus, taip pat tęsti naujos kokybės Lietuvos kariuomenės kūrimą, naujos karinės technikos (pėstininkų kovos mašinų, savaeigės artilerijos, vidutinio nuotolio oro erdvės gynybos sistemos, universalių sraigtasparnių ir kt.) diegimą, greitojo reagavimo, paramos ir logistinių pajėgumų kūrimą, karių aprūpinimą individualiais ginklais ir asmens apsaugos priemonėmis. Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano 11.5 papunktyje nurodyta priemonė „Sudaryti teises sąlygas gynybos ir saugumo pramonės vystymuisi bei naujų gynybos produktų kūrimui Lietuvoje ir institucionalizuoti gynybos pramonės politiką“.

Atsižvelgiant į Reglamente, Gairėse, Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje ir jos įgyvendinimo plane iškeltus tikslus, poreikį sudaryti sąlygas per kuo operatyviau pradėti gynybos pramonės gamybinės veiklas Lietuvoje, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, bendradarbiaudama su Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija, parengė Investicijų įstatymo, Teritorijų planavimo įstatymo, Žemės įstatymo ir Statybos įstatymų pakeitimų projektus, kurių tikslas – stambiems projektams, užtikrinantiems neatidėliotinus valstybės saugumo ir gynybos poreikius, suteikti galimybę greičiau atlikti visas administracines procedūras, reikalingas veiklos pradėjimui Lietuvoje, t. y. kad būtų kuo operatyviau atliekami būtini statybą leidžiančių dokumentų išdavimo ir žemėtvarkos procesai. Pagal šiuo metu galiojantį reguliavimą preliminarus terminas, per kurį neatidėliotinus valstybės saugumo ir gynybos poreikius tenkinantis stambus gamybos projektas galėtų įgyvendinti būtinus paruošiamuosius procesus iki gamybinių statinių statybos pradžios Lietuvoje, yra apie 2-2,5 metų, todėl toks terminas, atsižvelgiant į dabartinę geopolitinę situaciją, taip pat siekiant užtikrinti Lietuvos saugumą, šalies būtinus gynybinius pajėgumus bei remti Ukrainą, yra gerokai per ilgas. Įgyvendinus siūlomus reguliavimo pakeitimus, terminas, per kurį neatidėliotinus valstybės saugumo ir gynybos poreikius užtikrinantys gamybiniai projektai galėtų įgyvendinti būtinus paruošiamuosius procesus iki gamybinių statinių statybos pradžios Lietuvoje sutrumpėtų preliminariai iki pusės metų.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymų projektus parengė Ekonomikos ir inovacijų ministerija, bendradarbiaudama su Krašto apsaugos ministerija, Aplinkos ministerija ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Investicijų įstatyme yra įtvirtintas stambiams projektams taikomas teisinis reguliavimas, pagal kurį įstatyme numatytus reikalavimus (pagrindiniai jų - ne mažesnis kaip 150 naujų darbo vietų skaičius ir bent 30 milijonų eurų vertės privačių kapitalo investicijų dydis) atitinkantys duomenų apdorojimo, interneto serverių (prieglobos) paslaugų ir susijusios veiklos arba apdirbamosios gamybos investicijų projektai gali būti pripažįstami stambiais. Tokiems projektams yra taikomos Investicijų įstatyme tiesiogiai arba duodant nuorodą į susijusius įstatymus numatytos specialios investavimo ir verslo sąlygos. Pavyzdžiui, stambiams projektams taikomos specialios taisyklės gaunant statybą leidžiančius dokumentus, atliekant žemės tvarkymo ir žemės administravimo procedūras, taip pat valstybinė žemė šiems projektams gali būti išnuomojama be aukciono. Tačiau minėtos lengvatos nesudaro pagrindo iš esmės pagreitinti neatidėliotinus valstybės saugumo ir gynybos poreikius tenkinsiančių gamybos projektų veiklos Lietuvoje pradžios.

Žemės įstatymas taip pat numato tam tikras specialias taisykles stambių projektų įgyvendinimui - valstybinės žemės nuomą be aukciono, kitokią servitutų nustatymo tvarką. Visos kitos su žemės nuosavybės, valdymo ir naudojimo santykiais, žemės tvarkymu ir žemės administravimu susijusios procedūros stambiams projektams yra taikomos pagal bendrą Žemės įstatyme numatytą tvarką.

Teritorijų planavimo įstatyme nustatytos specialios taisyklės, skirtos teritorijoms, kuriose numatoma vystyti stambius projektus – stambiams projektams įgyvendinti ar pritraukti skirtos teritorijos vystomos, taip pat statybos šiose teritorijose vykdomos vadovaujantis valstybei svarbių projektų teritorijų planavimo dokumentais arba vietovės lygmens bendrojo plano sprendiniais, jeigu jis neparengtas, – savivaldybės lygmens bendrojo plano sprendiniais, taip pat įtvirtinta valstybei svarbių projektų teritorijų planavimo dokumentų rengimo, derinimo, keitimo, koregavimo, tikrinimo, tvirtinimo, galiojimo, viešinimo ir ginčų sprendimo tvarka, įtvirtinta teisė Ekonomikos ir inovacijų ministerijos ar jos įgaliotos institucijos iniciatyva koreguoti savivaldybės lygmens ir vietovės lygmens bendruosius planus, kai stambiams projektams skirtų teritorijų vystymas nenumatytas savivaldybės lygmens ar vietovės lygmens bendruosiuose planuose. Visos kitos teritorijų planavimo procedūros stambiams projektams yra taikomos pagal bendrą Teritorijų planavimo įstatyme numatytą tvarką.

Statybos įstatyme specialaus reguliavimo, susijusio su stambiais projektais, šiuo metu nėra numatyta.

Kaip minėta anksčiau, pagal aukščiau detalizuotą šiuo metu galiojantį reguliavimą preliminarus terminas, per kurį neatidėliotinus valstybės saugumo ir gynybos poreikius tenkinantis stambus gamybos projektas galėtų įgyvendinti būtinus paruošiamuosius procesus iki gamybinių statinių statybos pradžios Lietuvoje, yra apie 2-2,5 metų.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

4.1. Pagrindinės Investicijų įstatymo Nr. 66-2127 15⁵ straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Investicijų įstatymo projektas) nuostatos, kurias siūloma įtvirtinti:

Siekiant įtvirtinti specialų stambių projektų porūšį, Investicijų įstatymo projekte numatoma tvarka, kaip ir kada stambus projektas gali būti pripažintas užtikrinančiu neatidėliotinus valstybės saugumo ir gynybos poreikius. Investicijų įstatymo projekte numatoma, kad kiekvienu konkrečiu

atveju stambus projektas galėtų būti pripažįstamas užtikrinančiu neatidėliotinus valstybės saugumo ir gynybos poreikius Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Vyriausybė) nutarimu, pagal Ekonomikos ir inovacijų ministerijos teikimą, esant Krašto apsaugos ministerijos motyvuotam pritarimui. Ekonomikos ir inovacijų ministerijos teikime būtų nurodomi motyvai dėl investicijų projekto atitikties stambiam projektui keliamiems reikalavimams, taip pat remiamasi Krašto apsaugos ministerijos pateiktais motyvais, kuriais pritariama, kad stambus projektas atitinka neatidėliotinus valstybės saugumo ir gynybos poreikius. Todėl teikime Vyriausybei būtų pagrindžiamas dviejų ministerijų ekspertinis sprendimas, atitinkamai pagal kompetenciją, tiek dėl projekto atitikties stambiam projektui keliamiems reikalavimams (Ekonomikos ir inovacijų ministerija), tiek dėl siekiamų gaminti prekių neatidėliotino poreikio, kuris reikalingas užtikrinant valstybės saugumą ir gynybą (Krašto apsaugos ministerija). Stambaus projekto pripažinimas užtikrinančiu neatidėliotinus valstybės saugumo ir gynybos poreikius bus vykdomas vadovaujantis Investicijų įstatymu bei Vyriausybės darbo reglamentu, papildomų poįstatyminių teisės aktų priėmimas nenumatomas.

Investicijų įstatymo projekte taip pat numatoma, kad tokiam specifiniam stambaus projekto porūšiui gali būti taikomos ir kitos, Investicijų įstatyme nenumatytos, specialios investavimo ir verslo sąlygos, kai jos apibrėžtos kituose teisės aktuose. Dėl tokių papildomų sąlygų taikymo nebus privaloma susitarti stambaus projekto investicijų sutartyje, t. y. šiomis papildomomis sąlygomis stambus projektas galės naudotis tiesiogiai, jei jis Vyriausybės nutarimu bus pripažintas užtikrinančiu neatidėliotinus valstybės saugumo ir gynybos poreikius.

Šiais Investicijų įstatymo pakeitimais būtų įtvirtinama aiški tvarka, koks stambus projektas ir kada gali naudotis specialiomis kituose įstatymuose numatytais įsikūrimo Lietuvoje procedūromis.

4.2. Pagrindinės Lietuvos Respublikos žemės įstatymo Nr. I-446 2, 23, 32, 37, 41 ir 42 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Žemės įstatymo projektas) nuostatos, kurias siūloma įtvirtinti:

Žemės įstatymo projektu siūloma nustatyti specialiosios paskirties projekto sąvoką, kuria numatoma, kad stambiais projektams, Vyriausybės nutarimu pripažintiems užtikrinančiais neatidėliotinus valstybės saugumo ir gynybos poreikius, įgyvendinti reikalingos žemės sklypo (-ų) formavimo, pertvarkymo, paėmimo visuomenės poreikiams procedūros ir naudojimo sąlygų (paskirtis, naudojimo būdas, servitutai) nustatymas atliekamas rengiant specialiosios paskirties projektą neurbanizuotoje ir neurbanizuojamoje teritorijoje. Urbanizuotose ir urbanizuojamose teritorijose pagal savivaldybių bendruosius planus vykdomi pagrindiniai plėtros procesai, sutelktas ir sukurtas lūkestis visuomenei dėl vienodų veiklos ir verslo sąlygų - statyba vykdoma tik pagal teritorijų planavimo dokumentus, užtikrinant visuomenės dalyvavimą viešinimo procedūrose. Šiose teritorijose pagal galiojančią teisinę reguliavimą (Teritorijų planavimo įstatymo 23 str.) jau nustatytas specialus (su atitinkamomis išimtimis) teritorijų planavimo dokumentų rengimo reguliavimas, kuris ir turėtų būti taikomas. Atsižvelgiant į tai, Žemės įstatymo pakeitimo projektu siūlomos papildomos teisinio reguliavimo išimtys stambiam projektui, Vyriausybės pripažintam atitinkančiu neatidėliotinus valstybės saugumo ir gynybos poreikius, įgyvendinti (statybai vykdyti) be teritorijų planavimo proceso (ne pagal savivaldybių bendruosius planus) ir visuomenės informavimo, taikytinos tik neurbanizuotose ir neurbanizuojamose teritorijose, kuriose tikėtinas mažesnis neigiamas poveikis teisėtiems visuomenės lūkesčiams ir viešajam interesui. Nors Žemės įstatymo projekto 1 str. nurodoma, kad specialiosios paskirties projektas yra žemės valdos projektas, tačiau specialiosios paskirties projekto turinys nesutampa su Žemės įstatymo 2 str. 32 d. įtvirtinta žemės valdos projekto sąvoka, todėl Žemės įstatymo projekto 1 str. atskirai detalizuojama, kas šiuo žemės

valdos projektu bus nustatomos tik žemės sklypo (-ų) formavimo, pertvarkymo, paėmimo visuomenės poreikiams procedūros ir naudojimo sąlygos (paskirtis, naudojimo būdas, servitutai), neįtraukiant žemės sklypo konsolidacijos.

Papildomai šiame projekte nurodoma, kad specialiosios paskirties projektą tvirtina Vyriausybė, specialiosios paskirties projektas rengiamas pagal aplinkos ministro ir ekonomikos ir inovacijų ministro nustatytą tvarką (specialiosios paskirties projekto rengimas yra susijęs su šių ministerijų kompetencijomis – investicijų projektų įgyvendinimu ir žemės klausimais, todėl jos nurodomos kaip įgyvendinamojo teisės akto rengėjos), šio projekto rengimą inicijuoja Ekonomikos ir inovacijų ministerija, organizuoja ir finansuoja – stambų projektą, Vyriausybės nutarimu pripažintą atitinkančiu neatidėliotinus valstybės saugumo ir gynybos poreikius, įgyvendinantis subjektas, taip pat specialiosios paskirties projektus gali rengti asmenys, turintys kvalifikacijos pažymėjimus rengti karinės infrastruktūros projektus.

Tais atvejais, jei specialiosios paskirties projektui įgyvendinti būtų reikalingas žemės paėmimas visuomenės poreikiams, būtų taikomos bendrosios Žemės įstatymo 45-48 straipsnių nuostatos, o jei specialiosios paskirties projektas Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu būtų pripažintas ypatingos valstybinės svarbos projektu, būtų taikomos Žemės paėmimo visuomenės poreikiams įgyvendinant ypatingos valstybinės svarbos projektus įstatymo nuostatos.

Žemės įstatymo projektu siūlomi reguliavimo pakeitimai leistų vienu dokumentu – specialiosios paskirties projektu – išspręsti stambaus projekto, Vyriausybės nutarimu pripažinto užtikrinančiu neatidėliotinus valstybės saugumo ir gynybos poreikius, įgyvendinimui būtinus žemės sklypo formavimo, pagrindinės žemės naudojimo paskirties ir būdo nustatymo klausimus, sudarant teisinę prielaidą šio valstybei svarbaus projekto įgyvendinimui itin trumpais terminais.

4.3. Pagrindinės Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo Nr. I-1120 1, 2 ir 4 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Teritorijų planavimo įstatymo projektas) nuostatos, kurias siūloma įtvirtinti:

Atsižvelgiant į tai, kad Žemės įstatymo projektu siūloma sukurti naują reguliavimą, susijusį su specialiosios paskirties projektais, Teritorijų planavimo įstatymo projektu atitinkamai siūloma numatyti, kad šiame įstatyme įtvirtintos teritorijų planavimo teisinio reguliavimo nuostatos netaikomos teritorijoms, kurioms pagal Žemės įstatymą rengiami specialiosios paskirties projektai. Teritorijų planavimo įstatymo projekte numatoma, kad teritorijoms, kurioms parengti specialiosios paskirties projektai, teritorijų planavimo dokumentų sprendiniai taikomi tiek, kiek jie neprieštarauja specialiosios paskirties projekto sprendiniams.

4.4. Pagrindinės Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 27 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Statybos įstatymo projektas) ir Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 27 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto, Statybos įstatymo Nr. I-1240 1, 2, 3, 4, 5, 6, 111, 12, 14, 15, 17, 18, 22, 24, 26, 27, 271, 28, 34, 37, 39, 47, 49, 51, 521, 53, 55, 56, 57, 59 straipsnių, šeštojo skirsnio pavadinimo, 1 priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 112, 272, 68 straipsniais įstatymo XIV-2413 18 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Statybos įstatymo pakeitimo įstatymo projektas) nuostatos, kurias siūloma įtvirtinti:

Statybos įstatymo projektu siūloma įtvirtinti, kad statiniai, skirti stambiems projektams, Vyriausybės nutarimu pripažintiems užtikrinančiais neatidėliotinus valstybės saugumo ir gynybos poreikius, įgyvendinti, galėtų būti pradėti statyti neturint statybą leidžiančio dokumento, t. y. statybą leidžiantis dokumentas turėtų būti gaunamas iki statinių statybos užbaigimo. Informuoti visuomenę apie numatomą šių statinių ir statinių dalių projektavimą, taip pat apie visuomenės dalyvavimą

svarstant tokių statinių ir statinių dalių projektinius pasiūlymus neprivaloma. Informacijos apie šių statinių statybos dalyvių pateiktus prašymus, viešojo administravimo subjektų ir prisijungimo sąlygas išduodančių subjektų priimtus sprendimus, šiems statiniams išduotą statybą leidžiantį dokumentą ir apie statybos pradžią viešinti neprivaloma. Tais atvejais, kai statiniuose bus vykdoma ūkinė veikla, kuriai pagal Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo nuostatas atliktas planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas, visuomenė bus informuojama per TPS „Vartai“, paskelbiant tam tikrus duomenis apie statybą leidžiančio dokumento išdavimą.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymo Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“ 139 o., bei atsižvelgiant į tai, kad Statybos įstatymo projekto siūloma įsigaliojimo data – 2024 m. gegužės 1 d., o tam tikri šiuo metu jau priimti Statybos įstatymo pakeitimai¹ įsigalios nuo 2024 m. lapkričio 1 d., a) Statybos įstatymo projekto 2 str. yra papildomai pateikiami ir Statybos įstatymo 27 straipsnio 34 dalies 2 punkto pakeitimai, b) Statybos įstatymo pakeitimo įstatymo projektu yra keičiama 27 straipsnio 15¹ dalis. Šių nuostatų įsigaliojimas numatomas nuo 2024 m. lapkričio 1 d.

Statybos įstatymo projektu siūlomi reguliavimo pakeitimai parengti vadovaujantis teisinio reguliavimo modeliu, kuris šiuo metu taikomas tais atvejais, kai Lietuvos Respublikoje yra įvedama nepaprastoji padėtis. Projektu siūlomas teisinis reguliavimas numatomas taikyti tik ypatingos išimties tvarka, kai reikia užtikrinti šalies saugumo ir gynybos poreikius, be kita ko siekiant, kad Lietuvos kariuomenė turėtų nenutrūkstamą valstybės poreikius tenkinančią prieigą prie reikiamų ginklų ir šaudmenų.

Konstitucinis Teismas 2000 m. birželio 13 d. nutarime nurodė, kad pagal Konstituciją riboti konstitucines teises ir laisves galima, jeigu laikomasi šių sąlygų: 1) tai daroma įstatymu; 2) ribojimai yra būtini demokratinėje visuomenėje siekiant apsaugoti kitų asmenų teises bei laisves ir Konstitucijoje įtvirtintas vertybes, taip pat konstituciškai svarbius tikslus; 3) ribojimais nėra paneigiama teisių ir laisvių prigimtis bei jų esmė; 4) yra laikomasi konstitucinio proporcingumo principo. Siūlomas išimtinis teisinis reguliavimas yra būtinas užtikrinti valstybės saugumą ir gynybą, todėl, atsižvelgiant į siekiamo intereso reikšmingumą, išlaiko proporcingumo kriterijų.

Numatomi asmenų konstitucinių teisių ir laisvių ribojimai, t. y. su viešiniu bei su visuomenės informavimu susiję ribojimai, yra būtini, nes nauju teisiniu reguliavimu siekiama teisėto tikslo – užtikrinti Lietuvos valstybės saugumą: ginkluoto konflikto metu apsirūpinti ginklais ir šaudmenimis, nepriklausyti nuo užsienio valstybėse esančių tiekėjų, esminius valstybės poreikius tenkinti ūkio subjektų, veikiančių Lietuvos teritorijoje, veikla, užtikrinti valstybių narių gynybos atsargas ir nepertraukiamą paramos teikimą Ukrainai. Neužtikrinus su viešiniu bei su visuomenės informavimu susijusių ribojimų, pasunkėtų stambių projektų, užtikrinančių neatidėliotinus valstybės saugumo ir gynybos poreikius, įgyvendinimas ir/ar tokių projektų įgyvendinimas taptų neįmanomu.

Taip pat numatoma Statybos įstatymo pakeitimais nėra paneigiama asmenų teisių ir laisvių prigimtis bei jų esmė, yra laikomasi konstitucinio proporcingumo principo. Su informacijos ribojimais susijusios statinių statybos išimtys numatomos tik tam tikrose, neurbanizuotose ir neurbanizuojamose teritorijose. Nors Statybos įstatymo projektu numatomi su viešiniu bei visuomenės informavimu susiję ribojimai, tačiau visos kitos su statyba susijusios procedūros lieka privalomos, kas reiškia, kad tiek projektinių pasiūlymų, tiek projektavimo, tiek statybą leidžiančio dokumento išdavimo metu, tiek organizuojant ir vykdant statinių statybos techninę priežiūrą ir pan.,

¹ 2023 m. gruodžio 19 d. priimtas Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 1, 2, 3, 4, 5, 6, 111, 12, 14, 15, 17, 18, 22, 24, 26, 27, 271, 28, 34, 37, 39, 47, 49, 51, 521, 53, 55, 56, 57, 59 straipsnių, šeštojo skirsnio pavadinimo, 1 priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 112, 272, 68 straipsniais įstatymas Nr. XIV-2413.

bus užtikrinta, kad statinio projektas būtų rengiamas normatyviniuose statybos techniniuose dokumentuose nustatyta tvarka, statybos darbai vykdomi nepažeidžiant teisės aktų nuostatų, o pastatytas statinys atitiktų esminius statinio reikalavimus.

Siekiant užtikrinti atitiktį 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo nuostatomis, projekte numatoma, kad informacija apie tokių statinių statybai išduotus statybą leidžiančius dokumentus turės būti viešinama, jei planuojamai ūkinei veiklai buvo atliktas poveikio aplinkai vertinimas pagal Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo (toliau – PAV įstatymo) nuostatas. Atkreiptinas dėmesys, kad informacija nebūtų viešinama tais atvejais, kai taikoma PAV įstatymo 1 straipsnio 3 dalyje numatyta išimtis – PAV neatliekamas karinės infrastruktūros, nurodytos Lietuvos Respublikos mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatymo 6 straipsnio 10 punkte nurodytame sąraše, statybai, šioje karinėje infrastruktūroje ir teritorijose, kurioms Lietuvos Respublikos žemės įstatymo nustatyta tvarka rengiami karinės infrastruktūros projektai, planuojamai ūkinei veiklai, kurių vienintelis tikslas – valstybės gynyba ir kurių planuojamos ūkinės veiklos atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo ar poveikio aplinkai vertinimo procedūrų atlikimas darys neigiamą poveikį valstybės gynybos tikslams.

Priėmus siūlomus pakeitimus stambiems projektams, Vyriausybės nutarimu pripažintiems užtikrinančiais neatidėliotinus valstybės saugumo ir gynybos poreikius, įgyvendinti reikalingų statinių statyba galėtų prasidėti anksčiau, o statybą leidžiantys dokumentai rengiami ir tvirtinami lygiagrečiai statybų procesui, kas leistų gerokai sutrumpinti gamybinių statinių statybos terminus.

Kaip minėta anksčiau, Įstatymų projektais siekiama skatinti gynybos ir saugumo pramonės projektų vystymą Lietuvoje, todėl svarbu, kad Įstatymų projektais siūlomu reguliavimu investuotojai galėtų naudotis kuo anksčiau. Dėl šios priežasties siūloma Įstatymų projektų įsigaliojimo data – 2024 m. gegužės 1 d.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Numatomi teisinio reguliavimo pakeitimai prisidėtų prie neatidėliotinų valstybės saugumo ir gynybos poreikių užtikrinimo, į šalį pritraukiant šalies saugumui ir gynybai svarbius gamybinius projektus, kurie, tikėtina, padėtų užtikrinti ne tik Lietuvos, bet ir visos Europos bei Ukrainos gamybinius pajėgumus.

Bendras poveikis valstybės finansams (valstybės ir savivaldybių biudžetams), taip pat valstybės ekonomikai bus teigiamas, nes siūlomu teisiniu reguliavimu būtų pagerinamos investicinės sąlygos, svarbios naujų investicinių projektų Lietuvoje įsikūrimui. Tokio reguliavimo sukūrimas padidintų Lietuvos Respublikos konkurencingumą su kitomis Europos Sąjungos valstybėmis, palengvintų naujų stambių projektų pritraukimą į Lietuvą.

Poveikis administracinei naštai nenumatomas.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priėmus Įstatymų projektus poveikis kriminogeninei situacijai ir kovai su korupcija nenumatomas.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priimti Įstatymų projektai turės teigiamą įtaką verslo sąlygoms ir jo plėtrai. Pakeitimai sudarys palankias sąlygas didelės pridėtinės vertės projektų įgyvendinimui Lietuvoje ir ženkliai

pagerins investicinę Lietuvos aplinką. Taip pat bus sudarytos palankesnės sąlygos vienam iš prioritetinių Europos Sąjungos sektorių – saugumo ir gynybos pramonei, pritraukti ir vystyti Lietuvoje.

Priėmus siūlomus įstatymų pakeitimo projektus, stambiems projektams, Vyriausybės nutarimu pripažintiems užtikrinančiais neatidėliotinus valstybės saugumo ir gynybos poreikius, bus sudarytos sąlygos greičiau atlikti visas žemės sklypo paruošimo statyboms procedūras, taip pat anksčiau pradėti projektui reikalingų statinių statybas.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymų projektus, nenumatomas poreikis keisti kitus galiojančius įstatymus.

10. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų bei atitinka lietuvių kalbos normas.

Įstatymo projektuose pateikiamos naujos sąvokos ir jas įvardijantys terminai numatomi įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektai atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus Įstatymų projektus iki 2024 m. balandžio 30 d. reikės:

1) Priimti Aplinkos ministro ir Ekonomikos ir inovacijų ministro įsakymą dėl specialiosios paskirties projektų rengimo;

2) Pakeisti Ekonomikos ir inovacijų ministro 2021 m. gegužės 17 d. įsakymą Nr. 4-444 „Dėl paraiškos dėl stambaus projekto investicijų sutarties sudarymo formos patvirtinimo“.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Įstatymų projektų nuostatoms įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymų projektai paskelbti Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS). Rengiant Įstatymų projektus buvo gauti Ekonomikos ir inovacijų ministerijos, Krašto apsaugos ministerijos, Aplinkos ministerijos, Vyriausybės kanceliarijos ir VŠĮ „Investuok Lietuvoje“ specialistų vertinimai ir išvados.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas ir sritis: „investicijų skatinimas“, „stambus projektas“, „neatidėliotini valstybės saugumo ir gynybos poreikiai“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.
